

Ek - BMMYK'nın Koruma Kriterlerini Yerine Getirmemesinin SACD Araştırmasıyla Belgelenmesi

BMMYK'nın Kapsamlı Koruma ve Çözüm Stratejisi'ndeki (CPSS) Koruma Kriterleri	Bölgesel Çerçevede Koruma Kriterleri ve Göstergeleri	SACD Bulguları
Husumetin önemli ve kalıcı bir şekilde azaltılması.	Mevcut değil	Rapor 1 ¹ , sayfa 24 - Ankete katılanların yüzde 79'u hukukun üstünlüğünün olmayışına ve güvenlik durumunun ciddi şekilde bozulmasına karşı üzüntülerini dile getirdi.
Hükümetin, ev sahipliği yapan ülkeler ve gerektiğinde diğer aktörlerle birlikte geri dönenlerin kabul edilmesi için resmi bir anlaşma imzalaması.	Mevcut değil	Rapor 1, sayfa 11- Araştırma, kendilerini güvensiz hissedenden katılımcıların yüzde 94'ünün, genel "uzlaşma anlaşmasının" bir parçası olarak Kişisel Hukuki Statü Anlaşmalarını kabul edenler olduğunu göstermektedir. Rapor 1, sayfa 13- Geri döndükten sonra tutuklananların yüzde 72'si rejimin 13 Sayılı sözde af kararname kapsamında veya uzlaşma anlaşmalarından sonra bu bölgelerde kalıp Kişisel Anlaşmaları kabul etmişlerdi.
Geri dönüş bölgesini kontrol eden hükümet / aktörler, geri dönenlerin daha önce veya şu anda çatışmanın başka bir tarafının fiili kontrolü altında olan bir bölgeden gelmeleri, Suriye'yi yasa dışı yollardan terk etmeleri, yurt dışında sığınma talebinde bulunmaları veya herhangi bir (şahsi veya ailevi) farklı husus nedeniyle taciz, ayrımcılık, keyfi gözaltı, fiziksel tehdit veya kovuşturma ile	Geri dönen mülteciler, herhangi bir (şahsi veya ailevi) farklı husus nedeniyle taciz, zulüm ve ayrımcılığa maruz kalmıyorlar. • Mültecilerin gerçek veya algılanan ırkları, etnik köken, din, siyasi görüş, yaş, cinsiyet, medeni durum, engellilik, cinsel yönelim, cinsel kimlik, eğitim ve sosyal geçmiş veya diğer özellikleri nedeniyle	Rapor 1 TB- Özellikle "uzlaşma anlaşmaları" kapsamındaki bölgelerden gelenler olmak üzere, görüşülen kişilerin üçte ikisi, kontrol noktalarını tutan güvenlik birimleri ve çeşitli milisler tarafından sürekli olarak tutuklanma veya taciz edilme korkusuyla yaşadıklarını belirtti. İnsanlar, bu noktalarda kendilerinden veya ailelerinden zorla para almak için bu gruplar tarafından keyfi olarak durduruluyor, taciz ediliyor, tehdit ediliyor veya tutuklanıyor. Milisler, geri dönenleri ve "uzlaşma anlaşmalarını" kabul edenleri belirleyerek hedef almak için muhbir ağına güveniyor. Rapor 1, TB - Rejim ve milisler tarafından yapılan yolsuzluklar ve haraç alma, geri dönenlerin hayatlarını her yönden etkiliyor.

¹ Rapor 1: "İntikam, Baskı ve Korku: Esad'ın Yerinden Edilmiş Suriyelilere Verdiği Vaatlerin Arkasındaki Gerçek," TB=Temel Bulgular

<p>karşı karşıya kalmayacağına dair samimi güvenceler vermektedir.</p>	<p>taciz, yıldırma, zulüm veya ayrımcılık riski olmadan yeniden entegre edilmeleri gerekir.</p> <ul style="list-style-type: none">• Geri dönen mültecilerin ayrıca vatanlarını terk etmeleri, yurtdışına sığınma talebinde bulunmaları, çatışmanın diğer tarafının kontrolü altındaki bir bölgede veya muhalefetin lehine olduğu düşünülen herhangi bir bölgede yaşamaları veya kalmaları nedeniyle ayrımcılığa veya intikam alma eylemlerine maruz kalmamaları gerekmektedir.	<p>Görüşülen kişiler, bir belge almak veya mallarını pazara götürmek gibi en basit faaliyetleri bile gerçekleştirmek için rüşvet ödemek zorunda kaldıklarını bildirdiler.</p> <p>Bu bölgelerdeki neredeyse tüm endüstriyel ve diğer ekonomik faaliyetler durdu, bu nedenle tek gelir kaynağı çoğunlukla çiftçilik. Rejim, “uzlaşma anlaşmaları” kapsamında yerel bölgelerin dışına mal ve ürün gönderilmesini yasaklayıp, geri dönenleri ürünlerini rejim yanlısı satıcılara satmaya zorlayarak bu durumu istismar ediyor. Geri dönenlerin üçte ikisi eski gelir kaynaklarını kaybettikleri için şimdi ya işsizler ya da ailelerine temel bir yaşam standardı sağlayamayan amelelik gibi geçici işlerde çalışıyorlar.</p> <p>Rapor 1, sayfa 12- Katılımcıların yüzde 48'i, kendilerinin veya aile üyelerinin rejim karşıtı sivil faaliyetlerde buldukları, hatta rejim karşıtı duygulara sahip olmaları gerekçesiyle rejime ait güvenlik güçleri tarafından arandıklarını belirtti.</p> <p>Rapor 1, sayfa 13- Geri döndükten sonra tutuklananların yüzde 72'si rejimin 13 Sayılı sözde af kararnamesi kapsamındaydı veya uzlaşma anlaşmalarından sonra bu bölgelerde kalıp Kişisel Anlaşmaları kabul etmişlerdi.</p> <p>Rapor 1, sayfa 17- Hiç yerlerinden ayrılmayanların yüzde 45'i, geri dönenlerin ise yüzde 55'i zorla evlerinden edildi.</p> <p>Rapor 1, sayfa 28 -Ankete katılanların yüzde 61'i vatana ihanet ve ülkeyi bozguna uğratma suçlamasıyla gözaltına alınmakla tehdit edilmenin yanı sıra, rejim kontrol noktalarında kadınlara sözlü ve cinsel taciz de dahil en az bir kez tacize uğradığını bildirdi. Bu zıt uygulamalar, orada yaşayanları ve geri dönenleri farklı şekilde hedef alıyor gibi görünüyor.</p>
--	--	--

<p>Her bireyin geri dönme kararı, herhangi bir zorlama olmaksızın, bilinçli ve gerçekten gönüllü bir şekilde gerçekleşmektedir.</p>	<p>Her bireyin geri dönme kararı, herhangi bir zorlama olmaksızın, bilinçli ve gerçekten gönüllü bir şekilde gerçekleşmektedir.</p> <ul style="list-style-type: none">• Mültecilerin geri dönüşleri, sadece genel olarak Suriye'deki ve özel olarak da geri dönüş amaçlanan bölgelerin koşullarıyla ilgili güvenilir bilgiler ışığında alınmış, özgür ve bireysel kararlar neticesinde gerçekleşmelidir.• Geri dönme hakkının kullanılması için herhangi bir süre sınırı olmamalıdır.• Geri dönüş koşulları hakkında yanlış bilgi verilmemeli ve geri dönüş ve yolculuk ile ilgili bölgelerin güvenliği konusunda BMMYK'nın mültecilere düzenli bilgi sağlamasına izin verilmeli ve kendisi de bu görevi yerine getirmelidir.• BMMYK'nın, bireysel organize edilmiş veya kolaylaştırılmış herhangi bir geri dönüş hareketi başlatılmadan önce geri dönüşleri ve bu geri dönenlerin koşullarını takip etmesine müsaade edilmelidir.	<p>Rapor 1, Sayfa 32 - Rejim kontrolündeki bölgelere dönenlerin yüzde 62'si geri döndükten sonra hayal kırıklığına uğradıklarını dile getirdi. Bazıları geri dönüşlerini "aptalca bir karar" olduğunu söylüyor ve rejimin durumun istikrara girdiği yönündeki propagandasına inandıkları için kendilerini kandırılmış hissediyorlardı. Ayrıca, rejimin zorla ele geçirdiği bölgelerde görüşülen kişilerin yüzde 73'ü oradan ayrılmak istiyor. Bu ayrılma isteği, o bölgelerdeki vatandaşların sıklıkla maruz kaldıkları suiistimal ve hak ihlallerine karşı duyulan kırgınlığı yansıtmaktadır.</p> <p>Rapor 1, sayfa 33 - Yüzde 84'ü diğer kişilere rejim kontrolündeki bölgelere dönmelerini tavsiye ediyor.</p> <p>Rapor 2² TB - Yüzde 25'inin rejim kontrolündeki bölgelere geri dönmemesinin ana nedeni kötü ekonomik ve yaşam koşullarıdır ve bu koşullar mültecilerin yüzde 23'ünü geri dönmeye itmiştir.</p> <p>Rapor 2, TB- Geri dönenlerin üçte ikisi Suriye'ye geri döndüklerinde umdukları şeyi bulmadıklarını söylüyor.</p> <p>Rapor 2, TB- Rejim kontrolündeki bölgelere geri dönenlerin yüzde 48'i, güvenlik ve yaşam koşullarındaki gerçeklerle karşı karşıya kaldıklarında bir kez daha bölgeyi terk etti.</p> <p>Rapor 2, TB- Kötü yaşam koşulları, yerinden edildikleri bölgelerdeki eğitim veya hizmetler, güvenlik durumundaki belirsizlik, kimlik belgeleriyle ilgili sorunlar, askeri koşullar, ailelerine kavuşma isteği, sığındıkları ülkelerde rahatsız edilme veya entegrasyon yetersizliği gibi nedenler, geri dönüşlerin gönülsüzce olduğunu göstermektedir.</p>
---	---	---

	<ul style="list-style-type: none">• Mültecilerin gidip kendi gözleriyle görecekleri ve gelip anlatabilecekleri ziyaretlere izin verilmeli ve bu konuda kolaylık sağlanmalıdır. Bu sayede, mülteciler geri dönmeyi planladıkları bölgelerde hakim olan durum hakkında bilgi sahibi olarak bu konuda mülteci topluluklarına rapor verebilir ve olası geri dönüş bölgelerine ya da tekrar sığındıkları ülkelere güvenli bir şekilde geri dönme hakkına sahip olabilirler.• BMMYK'nın geri dönüşü yönelik herhangi bir desteği, mültecilerin bireysel geri dönüş haklarına saygı gösterilmesine dayanmalı, fakat tüm mülteci nüfusu için yeterli güvenliğin sağlandığı şeklinde yorumlanmamalıdır. Geri dönüşler, yerlerinde kalan mültecilerin ev sahibi ülkelerde kalmaya devam etmelerinin kabul edilmemesi veya yeni mültecilerin kabul edilmemesi için bir gerekçe olarak kullanılmamalıdır.	<p>Rapor 2, TB- Geri dönenlerin üçte ikisi, Suriye'ye döndüklerinde umdukları şeyi bulmadıklarını söylüyor. Yüzde 65 ise rejim bölgelerindeki kötü yaşam ve ekonomik koşulları ile kendilerinin veya ailelerinin tacize, keyfi tutuklamaya maruz kalma ya da silah altına alınma korkusu arasında sıkışıp kalmak dışında hiçbir şey elde edemediklerini ifade ettiler. Bu belirtilen faktörler nedeniyle, geri dönenlerin yüzde 68'i diğer ÜİYOK'lere ve mültecilere geri dönmemelerini tavsiye etti.</p> <p>Rapor 2-Rejim kontrolü altındaki bölgelerde ikamet eden tanıdıklar ve akrabalar: Geri dönenlerin yüzde 61'i için en sık bilgi edinilen kaynaklardır; çünkü diğerlerine kıyasla güvenilirlikleri ve doğruluk payları daha fazladır. Uzlaşma komiteleri: Geri dönenlerin yüzde 16'sının bilgi kaynaklarıdır. Sosyal Medya kuruluşları: Geri dönenlerin 14'ünün, geri dönme kararı almalarına sebep bir diğer sınırlı bilgi kaynağıdır.</p> <p>Rapor 2- Katılımcıların yüzde 68'i geri dönme kararlarından memnun değil, memnun olduğunu dile getirenlerin oranı sadece yüzde 32.</p>
--	--	---

<p>Geri dönenlerin özgürce gidecekleri ve ikamet edecekleri yerleri tercih edebilmesi ve hareket özgürlüğü hakkının bu geri dönüş bölgelerini kontrol eden devlet veya kurumları tarafından kabul edilmesi.</p>	<p>Herkesin eski ikamet ettiği veya tercih ettiği başka yerlere dönme ve hareket özgürlüğünden yararlanma hakkı vardır.</p> <ul style="list-style-type: none">• Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin (ICCPR) 12. Maddesi, herkesin "hareket özgürlüğü ve ikamet yerini seçme özgürlüğüne sahip olduğunu" ve bu hakların ancak kanunla öngörüldüğü ve gerekli olduğu takdirde ulusal güvenliğin ve kamu düzeninin korunması için kısıtlanabileceğine hükmeder.• Buna benzer şekilde, İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi'nin (İHEB) 13. Maddesi de herkesin "tüm devletlerin sınırları içinde hareket etme ve ikamet etme özgürlüğüne sahip olduğunu" ve herkesin "kendi ülkesi de dahil olmak üzere herhangi bir ülkeden ayrılma ve ülkesine dönme hakkına sahip olduğunu" ifade eder.• BMMYK ve ortaklarının koruma takibinde ve değerlendirmelerinde bulunmalarına halkla	<p>Rapor 2, TB - Geri dönenlerin yüzde 40'ı, kısmen veya tamamen tahrip olduğu için ya da geri dönüşü engelleyen güvenlik önlemleri nedeniyle kendi evlerini geri alamadı.</p> <p>Rapor 2 - Geri dönenlerin sadece yüzde 60'ı daha önce yaşadıkları ikamet yerine dönebildi. Yüzde 24'ü aynı mahalleye dönebildi ama evlerine dönemedi. Yüzde 18'i ise mahallelerine ya da kasabalarına dönemeyip başka bölgelere gittiler.</p>
---	--	---

	<p>istişarelerde bulunup bağımsız denetlemeler yapmalarına izin verilmelidir. Geri dönen mültecilerin, yetkililer veya yerel topluluklar tarafından Suriye içinde kendi seçtikleri bir yere yerleşmelerine ve hareket etmelerine, örneğin okullara, hastanelere ve işlere erişimlerine izin verilip verilmediği tespit edilmelidir.</p>	
--	--	--

<p>Mültecilerin ve geri dönenlerin fiziksel, hukuki ve maddi açıdan güvenliği sağlanmaktadır.</p>	<p>Mültecilerin ve geri dönenlerin fiziksel, hukuki ve maddi açıdan güvenliği sağlanmaktadır.</p> <ul style="list-style-type: none">• Geri dönen mültecilerin fiziksel, hukuki ve maddi güvenliği, gittikleri devletin sorumluluğu altındadır.• Fiziksel güvenlik, cinsel şiddet veya mültecilerin fiziksel ve zihinsel güvenliklerine ve bütünlüklerine yönelik tehditler de dahil olmak üzere, şiddetten korunmayı garanti altına almak için hem geri dönüş yolunda hem de geri dönüş bölgelerinde önemli tedbirlerin alınmasını kapsamaktadır.• Geri dönüş bölgelerinin askeri faaliyetler veya patlayıcı tehlikeler dahil olmak üzere, çatışmayla ilgili tehditlerden arındırılmış olmaları gerekmektedir (örn. bilgi sağlayarak veya mayın işaretleyerek). Yürütme Komitesinin (EXCOM)18 Sayılı (1980) Kararı, “menşe ülke hükümetlerin geri dönen mültecilerin güvenliği için resmi güvenceler sağlaması” çağrısında bulunmuştur.• Çatışma kaynaklı tehlikelere müdahalenin yanı sıra, geri dönen mültecilerin yasadışı gözaltı, ortadan kaybolma veya yargısız infazlara maruz kalmamasını sağlamaya ihtiyaç vardır.• Misilleme eylemleri veya insan tacirleri gibi	<p>Rapor 1 TB - İstismanın en yıkıcı örneği, güvenlik güçlerinin ayırım gözetmeksizin ve hiçbir suçlama olmadan gözaltı ve tutuklamalar gerçekleştirmesidir. Görüşülen kişilerin dörtte birinden fazlası güvenlik güçleri tarafından bizzat gözaltına alındı veya aile üyelerinden biri keyfi olarak tutuklandı. Ankete katılanların yüzde 75'i son 18 ay içinde tutuklandı. Tutuklananların yüzde 70'inden fazlası serbest kalabilmek için rüşvet vermek zorunda kaldı. Gözaltında ise darp ve işkence oldukça yaygındı. Görüşülen birkaç kişinin akrabaları bilinmeyen yerlere götürüldü ve daha sonra kendilerinden bir daha haber alınamadı.</p> <p>Rapor 1, sayfa 10 - Bu çalışmaya katılanların yüzde 65'i (görüşülen erkeklerin yüzde 68'i ve kadınların yüzde 59'u) rejim kontrolündeki bölgelerde kendilerini güvende hissetmedikleri bilgisini verdi Bölgedeki yaşlılar, gençlere göre daha az güvende hissettiklerini bildirdi: 60 yaşın üzerindekiilerin yüzde 82'si, 18 ila 25 yaşındakilerin yüzde 58'i kendilerini güvende hissetmiyor. Uzlaşma anlaşmalarının, bölge sakinlerinin kendilerini daha az güvende hissetmelerine neden olduğu görülüyor: Uzlaşma anlaşmaları yoluyla rejimin düzenlemeler yaptığı bölgelerdeki katılımcıların yüzde 74'ü, bu tür anlaşmaların olmadığı bölgelerdeki yüzde 64'e kıyasla kendilerini daha fazla güvensiz hissediyor (bkz. Şekil 3). Başlıca korku sebepleri; keyfi tutuklamalar, rejim güçleri adına zorunlu askerlik yapma, rejim güçleri ve çeşitli milislerin güvenlik açısından yarattıkları kaos ortamıdır.</p> <p>Rapor 1, sayfa 24 - Ankete katılanların yüzde 79'u hukukun üstünlüğünün olmayışına ve güvenlik durumunun ciddi şekilde bozulmasına karşı üzüntü duyduklarını ifade etti.</p>
---	--	--

	<p>suç şebekelerinin eylemleri cezasız bırakılmamalı ve soruşturma ve kovuşturmaya tabi tutulmalıdır.</p> <p>• Suriye'de güvenli kabul edilen bölgeleri tehlike oluşturan çatışma bölgelerinden ayrı tutmak faydalı olsa da bir kişi için güvenli olan bölgenin bir başkası için güvenli olmayabileceğine dikkat edilmelidir.</p> <p>• Geri dönen mültecilerin hukuki güvenliğinin sağlanması, temel hizmetlere, idari prosedürlere ve ulusal korumaya erişimlerinde ayrımcılık yapılmasını önlemeyi gerektirir.</p> <p>• Hukuki güvenliğin sağlanması zorunluluğu, vatandaşlığın yeniden tesis edilmesi ve nüfus belgelerinin tanınması ile bağlantılı olduğu için kriterlerle de yakından ilgilidir. Buna mülkün geri alınması, hak ihlalleri için mahkemelere ve çözüm yollarına erişim ve 11. Kriter uyarınca cezai kovuşturmadan af uygulanması da dahildir, ancak bunlarla sınırlı değildir.</p> <p>• Maddi güvenlik, geri dönen mültecilerin ve ülke içinde yerinden edilmiş kişilerin sosyal, ekonomik ve kültürel haklarını kullanmalarına izin vermeyi gerekli kılar.</p>	
--	---	--

	<p>Bu da gıda, su, barınma ve maddi destek verilme; engelliler için yardımcı araç/cihaz; gelir sağlayan fırsat; konut, arazi ve mülk iade işlemlerinin; sağlık hizmetlerinin ve eğitime erişim haklarının, bölgeden hiç ayrılmayanlarla aynı olması anlamına gelir.</p> <ul style="list-style-type: none">• Geri dönüşlerin sürdürülebilir bir çözüm oluşturması için, geri dönen mültecilerin, yerinden edilmemiş kişilerle aynı hizmetlere erişim hakkına sahip olması gerekir.	
<p>Suriye vatandaşı olmayan ama geçiminden sorumlu olunulan kişilere geri dönme ve kalma hakkı da dahil olmak üzere, aile birliği ilkesi desteklenmektedir.</p>	<p>Suriye vatandaşı olmayan ama geçiminden sorumlu olunulan kişilere geri dönme ve kalma hakkı da dahil olmak üzere, aile birliği ilkesi desteklenmektedir.</p> <ul style="list-style-type: none">• Yerinden edilmenin tüm aşamalarında ve gönüllü geri dönüş ve yeniden entegrasyon süreci boyunca mülteci ailelerin gönülsüz olarak birbirlerinden ayrılması engellenmelidir.• İlgili makamların, birbirlerinden ayrılan aile üyelerinin takibi için gerekli bilgileri sağlaması ve ailelerini bulmaları için destek olup, onlara kolaylık sağlama sözü vermeleri gerekmektedir.	<p>Rapor 2, TB - Yüzde 33'ü bu dönüş aracılığıyla ailelerine kavuşma hedeflerine ulaşamadı, bu da geri dönüş deneyimi için "yanlış ve hayal kırıklığı yaratan bir karar" ifadelerini kullanmalarına neden oldu.</p> <p>Rapor 2- Araştırmaya katılanların yüzde 33'ü, döndükten sonra bile diğer aile üyelerinin güvenlik güçleri tarafından aranmaları veya zorunlu askerlik hizmeti yüzünden geri dönememeleri gibi çeşitli nedenlerle ailelerine kavuşamadı.</p>

	<ul style="list-style-type: none">• Geri dönenlerin eşleri ve reşit olan ve olmayanlar da dahil olmak üzere çocuklarının yanı sıra, Suriye vatandaşı olmayan, bakmakla yükümlü oldukları diğer kişilerle birlikte milli kanunlar kapsamında ülkeye girmelerine ve yasal olarak orada kalmalarına izin verilmelidir. Aynı zamanda Suriyeli olmayan dul eşler ve aile bağlarını korumak için Suriye'ye yasal yollardan girmek ve orada yaşamayı isteyebilecek hayatını kaybetmiş mültecilerin çocukları için de bu hak geçerli olmalıdır.	
<p>Herhangi bir kuruluşun, mültecilerin ve yerinden edilmiş kişilerin menşe bölgelere veya diledikleri yerlere bilinçli, gönüllü, güvenli ve onurlu bir şekilde geri dönüşünü engelleyen faaliyetleri durdurulmakta ve bu konuda önlemler alınmaktadır.</p>	<p>Herhangi bir kuruluşun, mültecilerin ve yerinden edilmiş kişilerin menşe bölgelere veya diledikleri yerlere bilinçli, gönüllü, güvenli ve onurlu bir şekilde geri dönüşünü engelleyen faaliyetleri durdurulmakta ve bu konuda önlemler alınmaktadır.</p> <ul style="list-style-type: none">• Suriye'deki herkesin insani haklarına ve temel özgürlüklerine saygı gösterileceğine yönelik kesin bir taahhütte bulunulmalı ve aşağıdakiler de dahil olmak üzere çeşitli güven artırıcı önlemler alınmalıdır:• Ayrımcı amaca veya etkilere sahip mevzuat, idari yönerge ve uygulamalar yürürlükten kaldırmalı• Her türlü siyasi, dini veya etnik husumetin veya nefretin kışkırtılması önlenmeli ve bastırılmalı• Misilleme veya intikam eylemleri önlenmeli ve bastırılmalı	<p>Rapor 1, Sayfa 32 - Rejim kontrolündeki bölgelere dönenlerin yüzde 62'si geri döndükten sonra hayal kırıklığına uğradıklarını dile getirdi. Bazıları geri dönüşlerinin "aptalca bir karar" olduğunu söylüyor ve rejimin durumun istikrara girdiği yönündeki propagandasına inandıkları için kendilerini kandırılmış hissediyorlardı.</p> <p>Ayrıca, rejimin zorla ele geçirdiği bölgelerde görüşülen kişilerin yüzde 73'ü oradan ayrılmak istiyor. Bu ayrılma isteği, o bölgelerdeki vatandaşların sıklıkla maruz kaldıkları suiistimal ve hak ihlallerine karşı duyulan kırgınlığı yansıtmaktadır.</p>

	<ul style="list-style-type: none">• Uluslararası kuruluşlar ve insan hakları gözlemcileri tarafından anında ve engelsiz erişim yolu da dahil olmak üzere, farklı cinsel yönelim ve cinsel kimliklere sahip kişiler korunmalı• Uluslararası kuruluşlar ve insan hakları gözlemcileri tarafından anında ve engelsiz erişim yolu da dahil olmak üzere, farklı etnik gruplar ve dini azınlıklar korunmalı• Husumeti veya nefreti körükleyen ve geri dönen mültecilerin haklarının ağır ihlaline sebep olan her türlü kişisel veya resmi eylemler yasal takibe alınmalıdır.	
--	--	--

<p>Sürgünden önce veya sürgün sırasında işlenen ağır uluslararası insan hukuku ihlalleri, insanlığa karşı işlenen suçlar, ağır insan hakları ihlallerine sebebiyet veren suçlar ve ölüme ya da ağır fiziksel zarara sebebiyet veren suçlarla itham edilenler dışında; geri dönenler Suriye'deki aftan tam olarak yararlanıyorlar. Zorunlu askerlik hizmetinden veya ihtiyat hizmetinden kaçan, silahlı kuvvetlerden firar eden, devlet dışı silahlı bir gruba katılan ve Suriye'yi yasa dışı yollardan terk eden ve/veya yurtdışına sığınma talebinde bulunan kişiler de aftan yararlanmaktadır.</p>	<p>Bu iki suç dışındaki başka bir suçla itham edilen herkes aftan yararlanır: a) ağır Uluslararası İnsan Hukuku ihlali veya insanlığa karşı suç; veya b) çatışmalarla ilgisi olmayan adi suçlar.</p> <ul style="list-style-type: none">• Uluslararası insan hukukunun ağır ihlali veya 15 Temmuz 2012'den beri uluslararası hukukta tanımlanan insanlığa karşı suç veya çatışmayla ilgisi olmayan adi suçlar dışındaki bir suçla itham edilenler haricinde, tüm geri dönen mülteciler için af çıkarılmalıdır.• Siyasi veya diğer uygun olmayan nedenlerle cezai yaptırımlara başvurulmamalıdır.• Mültecilerin 2011'den bu yana yerlerinden edildikleri zamana ait birikmiş vergi veya idari borçlarının iptal edilmesi gerekmektedir.• [Konuyla ilgili son düzenlemeler]: 9 Ekim 2018'de, askerden kaçma ve askerlik yoklamasından kaçma durumlarında af sağlayan 18/2018 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname çıkarıldı, fakat aftan yararlananlar yine de askere alınabilir. Af kapsamında,	<p>Rapor 1- Görüşülenlerin yaklaşık yüzde 68'inin kendileri veya akrabaları güvenlik güçleri ya da Esad'ın ordusu tarafından tutuklanmak üzere aranıyor. Esad güçleri adına zorla askere alınma gittikçe yaygınlaşıyor. Özellikle de “uzlaşma anlaşmaları” kapsamında entegre edilen bölgelerdeki görüşülenlerin neredeyse yüzde 75'inin kendileri veya aile üyeleri askere alınmak istendi. Askere alınan savaşçıların neredeyse tamamı en tehlikeli cephe hatlarına gönderiliyor. Bunları birçoğu, özellikle genç erkekler, ya savaşta ya da şüpheli koşullar altında öldürüldü. Güvenlik birimleri tarafından “Esad karşıtı” olarak görüldükleri için arananların çoğu zorla askere alınıyor ve gözaltından sonra doğrudan cepheye gönderiliyor ve bir daha asla onlardan haber alınmıyor.</p> <p>Rapor 1, sayfa 11 - Görüşülen kişilerin yüzde 70'i, kendilerinin veya bir aile üyelerinin zorunlu ya da yedek askerlik görevi için aranmalarından dolayı korkularını dile getirdiler (askere alınma korkusu). Ankete katılanların yarısı, güvensizlik duygularının sebebinin, rejime karşı oldukları için kendilerinin veya bir aile üyelerinin tutuklanma tehlikesi olduğunu söylediler (tutuklanma korkusu).</p> <p>Rapor 1, sayfa 12 - Toplam katılımcıların yüzde 68'i zorunlu askerlik görevi için aranıyordu ve rejimin zorla geri aldığı bölgelerde bu oran biraz daha yüksekti (yüzde 75).</p> <p>Rapor 1, sayfa 13 - Ankete katılanların yarısından fazlası (yüzde 62) veya akrabalarından biri rejimin güvenlik güçleri tarafından keyfi olarak gözaltına alındı.</p> <p>Rapor 1, sayfa 13 - Geri döndükten sonra tutuklananların yüzde 72'si,</p>
--	---	---

	<p>Suriye'de kalanlar dört ay içinde (9 Şubat 2019'a kadar) ve yurt dışında bulunanlar altı ay içinde (9 Nisan 2019'a kadar) askerlik şubelerine teslim olduklarında, firar ve askerden kaçınma cezaları iptal ediliyor. Kriter 12– Geri dönen mülteciler, askerlik görevi konusunda ayrımcılığa uğramamaktadır.</p> <p>Geri dönen mülteciler, askerliğe alınma veya yedek görevlerde bulunma konusunda ayrımcılığa maruz bırakılmamalıdır.</p> <ul style="list-style-type: none">• Milli hukuk kapsamındaki diğer muafiyet gerekçelerinin yanı sıra, önceki yerinden edilmeye ilgili şahsi koşullar, askerlik veya diğer zorunlu ulusal hizmetten muafiyet amacıyla olumlu yönden değerlendirilmelidir.	<p>rejimin 13 Sayılı sözde af kararnamesi kapsamındaydı veya uzlaşma anlaşmalarından sonra bu bölgelerde kalıp Kişisel Anlaşmaları kabul etmişlerdi.</p> <p>Rapor 1, sayfa 18 - Rejim yetkilileri, evlerini terk etmeye zorlanan veya daha sonra rejim tarafından geri alınan bölgeleri terk edenlerin yüzde 64'ünü, bölgeleri kendi kontrolü dışında olduğu veya geri dönenlerin bölge dışında olduğu dönemde, almadıkları hizmetler için ödeme yapmak zorunda bıraktı (Şekil 11). Hükümet bunu her yerde dayattırdı; insanlar, kesilen hizmetler eski haline getirilmeden veya resmi evrak işlemlerine başlamadan önce evlerinde olmadıkları için kullanmadıkları su, elektrik, telefon, belediye harçları, emlak vergileri ve diğer hizmetler için bile ödeme yapmak zorundalar. Bazı durumlarda bu ödemeler, geri dönen kişinin ortalama aylık veya yıllık maaşından fazla olabiliyor. Humus'a geri dönenlerin yaklaşık dörtte üçünün (yüzde 74); Şam kırsalındaki yüzde 17'nin; Halep ve Dara'dakilerin ise yüzde 33'ünün bu tür ödemeler yapması gerekiyordu (Şekil 12).</p> <p>Rapor 1, sayfa 24 - Ankete katılanların yüzde 79'u hukukun üstünlüğünün olmayışına ve güvenlik durumunun ciddi şekilde bozulmasına karşı üzüntü duyduklarını ifade etti.</p> <p>Rapor 2- Af nedeniyle geri dönen katılımcıların toplam oranı yüzde 1 ve bu düşük oran da geri dönenlerin af kararlarına karşı güvensizliğini göstermektedir.</p> <p>Rapor 2- Geri dönenlerin yalnızca yüzde 37'si veya akrabalarından biri güvenlik güçleri tarafından aranmaktaydı ve yerlerinden edildikleri veya iltica ettikleri bölgelerdeki yaşama dayanamadıkları için geri dönmeyi göze almışlardı.</p>
--	--	---

<p>Suriye hükümeti, geri dönenlerin çatışma sürerken, yerinden edilme sırasında ve yurt dışındayken de dahil olmak üzere kişisel/medeni durumlarında meydana gelen değişiklikleri kabul etmeyi taahhüt etmektedir. Doğum, ölüm, evlenme, evlat edinme, boşanma, velayet ve yurtdışında doğup geri dönen çocuklara Suriye vatandaşlığının verilmesine ve ikamet süresi uzatılarak Suriyeli olmayan eşlerin vatandaşlığa alınmasını da kapsamaktadır. Tüm geri dönenler</p>	<p>Çatışma sürerken veya yerinden edilme sırasında meydana gelen tüm yasal veya medeni durum değişiklikleri (doğum, ölüm, evlenme, evlat edinme, boşanma, velayet vb.) kabul edilmekte ve yetkili bir makam tarafından bu tür değişikliklerin doğrulandığını gösteren belgeler onaylanmaktadır veya mevcut belgeler tekrar düzenlenmektedir.</p> <ul style="list-style-type: none">• Ev sahibi ülkelerde meydana gelen doğumlar, ölümler, evlilikler, boşanmalar, evlat edinme ve velayet kararları dahil olmak üzere yasal veya medeni statüdeki değişiklikleri belgelemek için mültecilere verilen	<p>Rapor 1, Sayfa 24 - Rejim, askeri olarak geri aldığı bölgelerde, kendi kontrolü dışındaki bölgede verilen herhangi bir sözleşme veya belgeyi tanımıyor. Bu çalışmayla elde edilen beyanlar, bu durumun sebep olduğu yasal ve ekonomik sorunları ve sosyal ayrımcılığı gözler önüne seriyor.</p>

Yurt dışından alınan nüfus kayıt belgelerini ve eğitim sertifikalarını rahatça onaylatma olanağına sahiptir. Bu tür değişiklikleri gösteren yetkili bir makam tarafından verilen belgeler onaylanmaktadır veya yeniden düzenlenmektedir.

belgelerin onaylanması veya tanınması sağlanmalıdır, tabii bu da sığınılan ülkelerle işbirliği yapılmasıyla mümkün olabilir.

•[Konuyla ilgili son düzenlemeler]: Suriye Medeni Kanunu'nda (4 No'lu Kanun) 2017 yılında yapılan değişiklik, yurtdışındaki Suriyelilere ait medeni durum belgelerinin Suriye'de geçerli olarak kabul edilmesi de dahil (Madde 17) birçok olumlu mevzuat getirmiştir .

• Doğum, ölüm, evlilik, boşanma, evlat edinme ve velayet kararları dahil olmak üzere, mültecilerin herhangi bir ülkede yerinden edilmeleri sırasında meydana gelen yasal veya medeni durumlarındaki değişikliklerin tanınması gerekmektedir.

• Sığınılan ülkelerdeki yetkili makamlar tarafından mültecilere verilen yasal belgelerin veya medeni durum belgelerinin bütünüyle tanınması gerekmektedir.

• Yaş, kimlik, uyruk ve aile yapısı gibi ilgili gerçeklerin belirlenmesi için 2011'den bu yana Suriye içindeki veya dışındaki devlet dışı kuruluşlar tarafından mültecilere verilen medeni durum belgelerine ek olarak;

	<p>hastane, klinik veya benzeri kurumlardan alınan doğum veya ölüm belgeleri de medeni durum belgesi olarak geçerli sayılmalıdır.</p> <ul style="list-style-type: none">• Geri dönenlerin medeni durumlarını veya yasal durumlarını gösteren belgelerin kaydı ücretsiz olarak yapılmalı ve geciken başvurular ve hayati olayların kaydı nedeniyle ortaya çıkan para cezaları iptal edilmelidir. <p>Kimlik, aile yapısı ve uyruk tespiti için gerekli belgelerin verilmesi adına yasal önlemler alınmaktadır.</p> <ul style="list-style-type: none">• Geri dönenlerin kimliğini, aile yapısını ve uyruklarını belirlemek için gerekli olan ulusal medeni durum belgeleri ve diğer yasal belgeler ücretsiz olarak verilmesi adına yasal veya idari önlemler alınması gerekmektedir. Kayıt yaptırmama durumunda ise para cezası veya farklı yaptırımlar uygulanmayacaktır.• Belgelerin düzenlenmesinde erkek ve kadınlar için eşit yol izlenmelidir.• Mültecilerin çatışma sırasında düzenlenen medeni durum belgelerindeki	
--	--	--

	<p>hatalı/yanlış bilgileri (doğum tarihi, doğum yeri, evlilik tarihi vb.) ceza veya yaptırım olmaksızın düzeltmelerine izin verilmelidir.</p>	
<p>Hükümet, konut, arazi ve mülkiyet konularını ele almak ve uluslararası hukuka uygun olarak mülkiyet iadesi ve tazminat gerçekleştirmek için verimli, erişilebilir ve fazla masraf yaratmayacak düzenlemeler yapmaktadır. Evin geçiminden sorumlu geri dönen kadınların ve geçici olarak mültecilerin mülkünde oturanların haklarına bilhassa özen gösterilmelidir.</p>	<p>Evin geçiminden sorumlu geri dönen kadınların ve geçici olarak mültecilerin mülkünde oturanların haklarına bilhassa özen gösterilerek, konut, arazi ve mülkiyeti onarmak/tazmin etmek için insan hakları ilkelerine bağlı etkili yasal süreçlere erişim sağlanmaktadır.</p> <ul style="list-style-type: none">• Mülteciler, 2011'den bu yana herhangi bir kişi veya kuruluş tarafından bilmeden, istemeden, keyfi veya hukuka aykırı olarak mahrum bırakıldıkları (yasal veya fiili olarak) konut, arazi ve mülklerin kendilerine geri verilmesine yönelik etkili yasal süreçlere erişim hakkına sahiplerdir. Yıkılan veya başka bir şekilde onarılması imkansız olan herhangi bir konut, arazi ve mülk için tazminat alabileceklerdir.• Mülkiyet hakları yeni yasalardan etkilenebilecek olan Suriye içindeki ve dışındaki kişilere, mülkiyet haklarını korumak amacıyla hak talep etmeleri veya kararlara itiraz etmeleri için yeterli süre tanınmalıdır.	<p>Rapor 1- Rejimin “kentsel imar yasaları” kapsamındaki bölgelerden görüşülen kişilerin çoğu, ayrımcı yasalardan ve tahrip edilen bölgeler hakkındaki kararnamelerden etkilendiğini belirtiyor. Özellikle rejimin güç kullanarak kontrolü ele geçirdiği bölgelerde, insanlar misilleme yoluyla açık ve sistematik bir şekilde mülkiyet haklarından yoksun bırakılıyor. Geri dönmelerinin temel nedenlerinden birinin, mülkiyet haklarını belgelemek ve onu kaybetmemek olduğu rejim tarafından bilindiğinden, özellikle bu bölgelere geri dönenler bu kararnamelerden etkileniyor.</p> <p>Rapor 1, sayfa 16 - Ankete katılanların üçte ikisinden fazlası (yüzde 70) çatışmayla ilgili çeşitli nedenlerle ikamet yerlerine erişimin engellendiğini bildirdi (bkz. Şekil 7). Bu oran, rejimin askeri harekatiyle onarılan ve uzlaşma anlaşmaları yapılmayan bölgelerde yanıt verenler arasında daha yüksekti (yüzde 93).</p> <p>Rapor 1, sayfa 17 - Hiç yerlerinden ayrılmayanların yüzde 45'i, geri dönenlerin ise yüzde 55'i zorla evlerinden edildi.</p> <p>Rapor 1, sayfa 21 - Çalışma, insanların mülklerini resmi olarak talep etmek ve onları kaybetmemek için rejim kontrolündeki bölgelere dönerek güvenliklerini riske attığını gösteriyor. Guta'da görüşülen birkaç kişi, tutuklanma riski altındaki vatandaşların, yaşlı akrabalarını kendi adlarına devlet dairelerine gönderebildiklerini ama bu sefer de akrabalarının güvenliğinin tehlikeye girdiğini belirtti.</p>

	<ul style="list-style-type: none">• Zararın karşılanma hakkı, mültecinin Suriye'ye veya konut, arazi ve mülkiyetin bulunduğu bölgeye geri dönmesi şartına bağlı değildir.• Konut, arazi ve mülk iadesi taleplerini değerlendirmek ve yerine getirmek için adil, zamanında, bağımsız, şeffaf ve ayrımcı olmayan prosedürler, kurumlar ve yöntemler oluşturmaya ve desteklemeye ihtiyaç vardır.• Mevcut prosedürlerin, kurumların ve yöntemlerin bu konuları etkin bir şekilde ele alması için yeterli mali, insani ve diğer gerekli kaynaklar tahsis edilmelidir.• Ev sahipleri ve geçici kullanıcıların hak talebinde veya çekişmesinde karar vermenin yanı sıra, yukarıda belirtilen prosedür, kurum ve yöntemler; ihtilaf sonucunda konut, arazi ve mülke verilen zararın tazmini konusunda da yargı yetkisine de sahip olmalıdır. Çok fazla mültecinin konut, arazi ve mülk üzerindeki mülkiyet veya geçici kullanıcı haklarını kanıtlayan resmi belge ibraz edemeyeceğini kabul etmek gerekir. Bu yüzden, bu durumun yukarıda belirtilen	<p>Eve dönmeye veya mülklerini kontrol etmeye çalışan mülk sahipleri, hükümetin sözde yeniden inşa etme çabasında olduğuna yönelik geniş çaplı hukuki çerçeveye dair neredeyse hiçbir şey bulamadı. Ülkenin başka bölgelerinde yaşayan yerinden edilmiş Suriyelilerin eski evlerini ziyaret etmeyi bırakın, evlerini onarmak için bile geri dönmeleri engellendiğinden, gelecekte ne olacağı hakkında bir fikirleri yok.</p> <p>Rapor 1, sayfa 20 - Milisler evleri işgal ederek ev sahiplerinin evlere geri dönmesini engelliyor ve evlerdeki eşyalar ile iş yerlerindeki makineleri çalıyor. Ayrıca, yıkılan evlerini yeniden inşa eden vatandaşlardan inşa etmelerini engellemekle tehdit ederek zorla para alıyorlar. Bunların yanı sıra, araştırmaya katılanlar, mülklerini piyasa değerinin yüzde 20'sinden daha azına satmaları için rejim yanlısı militanların emlakçılara baskı yaptığını ve muhalif bölgelerden dönen mülk sahipleri ile muhalif savaşçıların akrabalarını sömürdüklerini belirttiler.</p> <p>Rapor 2, TB -Geri dönenlerin yüzde 40'ı, kısmen veya tamamen tahrip olduğu için ya da geri dönüşü engelleyen güvenlik önlemleri nedeniyle kendi evlerini geri alamadı.</p> <p>Rapor 2 - Geri dönenlerin sadece yüzde 60'ı daha önce yaşadıkları ikamet yerine dönebildi. Yüzde 24'ü aynı mahalleye dönebildi ama evlerine dönemedi. Yüzde 18'i ise mahallelerine ya da kasabalarına dönemeyip başka bölgelere gittiler.</p>
--	---	---

	<p>prosedür, kurum ve yöntemler tarafından benimsenecek ispat standardı açısından dikkate alınması gerekmektedir.</p> <ul style="list-style-type: none">• Baskı altında, doğrudan veya dolaylı bir şekilde cebren veya zorla ya da uluslararası insan hakları standartlarına aykırı olarak gerçekleştirilen her türlü konut, arsa veya mülk işleminin geçersiz ve hükümsüz kılınması gerekmektedir.• Herhangi bir baskı, yasa dışı veya keyfi kısıtlama olmaksızın yasal olarak sonuçlanan herhangi bir miras, satış, kiralama veya diğer satın alma işlemlerinin tanınması gerekmektedir.•[Konuyla ilgili son düzenlemeler]: Kentsel dönüşüm yasalarına ilişkin olarak çıkarılan 10/2018 sayılı Kanun'da değişiklik yapılarak yayınlanan 42/2018 sayılı kanunun kapsamında, mülkiyet hakkını kanıtlamak için son başvuru tarihi 30 günden bir yıla çıkarıldı; kadastroda kayıtlı hak sahiplerinin herhangi bir ibrazda bulunmalarına gerek olmadığı açıklığa kavuşturuldu (silinen kadastro kayıtları için nasıl bir yol izleneceği belirsizliğini koruyor) ve son başvuru tarihi içinde dava açmayan davacılar,	
--	---	--

	Uyuşmazlık Çözüm Komitesine veya normal mahkemelere başvurma hakkı verildi.	
Geri dönenler, yasal yollara, hukuk mahkemelerine, yetkili idari makamlara ve diğer ilgili kuruluşlara özgürce başvurma hakkına sahiptir.	Mevcut değil	<p>Rapor 1, sayfa 24 - Ankete katılanların yüzde 79'u hukukun üstünlüğünün olmayışına ve güvenlik durumunun ciddi şekilde bozulmasına karşı üzüntü duyduklarını ifade etti.</p> <p>Rapor 1, sayfa 24 - Katılımcıların yüzde 97'si yolsuzluğun günlük yaşamın her alanına farklı şekillerde yayılması karşısında hayal kırıklığı yaşadıklarını ifade ettiler. Vatandaşların sınırlı geçim kaynaklarından pay alan ve güvenlik prosedürü zorunluluğu gibi yalan beyanlarla rüşvet ödenmesini dayatan rejimin güvenlik güçleri ve askeri kontrol noktaları, resmi haraç toplama merkezlerine dönüşmüştür.</p> <p>Rapor 1, sayfa 29 - Yüzde 71'i vatandaşlık haklarının ihlal edildiğini bildirdi. Rejim kontrolündeki bölgelere geri dönenler, özellikle de rejimin Suriye vatandaşlarını korumak için tasarladığını iddia ettiği yasalara uymaması nedeniyle hayal kırıklığına uğradılar.</p>